

Utbildningsinspektion i Jakobsgårdskolan

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Jakobsgårdskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola åk 7-9	312

Jakobsgårdskolan ingår i Borlänge skolområde med en områdeschef som har det övergripande ansvaret för verksamheten. Skolan byggdes 1980 och ligger i ett centrumområde med blandad bebyggelse. Skolans elever kommer från Skräddarbacksskolan, Nygårdskolan och Mats Knuts skola. Skolans ledning består av en rektor och en biträdande rektor.

Utbildningen omfattar årskurs 7-9 med 312 elever läsåret 2003/04 och är fyraparallellig. Skolan har profilering med Europa-, Vetenskaps-, Idrott/friluft- och Skapande profil.

Skolans pedagogiska personal är organiserad i tre vertikala arbetslag ledda av var sin samordnare. Det finns också en skolsköterska, kurator, skolvärdinna, fältfritidsassistent samt en studie- och yrkesvägledare på skolan. Till läsåret 2004/05 kommer organisationen förändras till femparallellig.

Genomförandet av inspektionen i Jakobsgårdskolan

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för Jakobsgårdskolan har bestått av undervisningsråden Jan Engstedt och Monica Åtting. Besök i Jakobsgårdskolan inleddes den 30 mars och avslutades den 31 mars.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Jakobsgårdskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Jakobsgårdskolan genomfördes formella intervjuer med elever, lärare, föräldrar och rektorn. Inspektörerna besökte lektioner och skolmatsal samt observerade även under elevernas rast.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Grundläggande demokratiska värden

Enligt skolans kvalitetsredovisning ska skolan alltid försöka sätta dialogen i centrum. Att låta alla få yttra sig och lyssna är en viktig demokratisk grundsyn.

Elever uppger att elevdemokrati fungerar bra på skolan. En gång i månaden hålls klassråd på schemalagd tid för samråd. Skolans elevråd som har representanter från varje klass deltar i skolans verksamhet som förslagsställare och remissinstans. Elever uppger dock att det inte varit någon skydds rond på skolan och att ingen elev deltagit i skolkonferensen. Enligt rektorn genomförs skydds rond en gång per år och den senaste skedde den 21 april 2004, dvs. efter inspektionen. Skolledning, skyddsombud, vaktmästare och representanter från Tunabyggen har sedan tillsammans gått igenom de brister som framkommit.

Eleverna i elevrådet uppger att de har bra kontakt med biträdande rektorn som tar upp elevernas frågor. De uppger dock att de upplever att skolan bara lyssnar på elevernas synpunkter och att ingenting händer sedan.

Ansvarstagande

Eleverna tar väl hand om sin skola. Det finns inget klotter i klassrum och korridorer. Korridorer och uppehållsrum är dekorerade med elevarbeten och eleverna ges möjlighet att färgsätta skolan. Utsmyckningen av skolan stöds och leds av skolans lärare i bild. Inspektörerna kunde under inspektionen observera hur elever målade om delar av en korridor som en del i aktiviteten "Elevens val". Denna aktivitet ger möjlighet till fördjupade studier i ett eller flera ämnen och är ett sätt för eleverna att ta ansvar för sina studier. Även i den direkta skolsituationen visar de flesta elever att de vill påverka och ta ansvar för undervisningens utformning.

Etiska förhållningssätt

Skolledningen i Jakobsgårdskolan har stöd av både lärare och elever. Inspektörerna bedömer att elever och personal visar ömsesidig respekt. Skolan har arrangerat mångkulturella dagar för att arbeta med problematik kring ett mångkulturellt samhälle. Elever uppger att det finns grupperingar som invandrare, rökare etc. som för vissa elever kan upplevas som slutna grupper. Rektorn be-

rättar att ca 13 procent av eleverna har invandrarbakgrund men detta kan vara en tillgång och kan leda till bra diskussioner i olika situationer.

Trivselregler finns och är kända av de flesta. De flesta elever uppger att de trivs i skolan. Elevrådet uttryckte att ibland kan reglerna upplevas som "gummiparagrafer". Exempel som nämns är att ingen åtgärd vidtas vid frånvaro. Enligt rektorn informeras hemmet om elev har otillåten frånvaro från lektioner. Kontaktläraren diskuterar med eleven och denne uppmanas att ta igen förlorad tid onsdag eftermiddag under "igenläsningstid" där lärare finns för att stötta eleven.

Eleverna uppger vidare att de är oklart om vilka bestämmelser som gäller i speciella frågor som rör integritet. Exempel som nämns är frågan om elevskåp och vem som har rätt att öppna och inspektera innehållet i skåpen. Enligt rektorn har alla elever tillsammans med målsman fått läsa igenom och skriva under ett "kontrakt för elevskåp" där det bl.a. står att skåp får, vid misstanke om otillåten förvaring, öppnas och inspekteras av skolledningen eller ansvarig kontaktlärare efter samråd med rektor/biträdande rektor.

Trygghet och lust att lära

Enligt inspektörernas bedömning har majoriteten av skolans elever bra förutsättningar till sitt eget lärande. Eleverna uppger att de trivs och är medvetna om vikten av att skaffa sig kunskaper. Eleverna uppger vidare att de känner sina lärare väl och tycker att dessa är bra, det är positivt med en liten skola och bra gemenskap. Eleverna tycker också att det är positivt med möjlighet att delta i studieresor till Tyskland och Frankrike. Enligt eleverna kan det vara stor ordning under en del lektioner och att vissa elever befinner sig i korridorerna där de bråkar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet med avseende på normer och värden är av god kvalitet. Jakobsgårdskolan är en relativt lugn och trygg skola för flertalet elever. Det finns bra rutiner och pedagogiska initiativ för att stimulera de flesta elever till lusten att lära. Elevdemokratien fungerar och lärare och elever visar varandra ömsesidig respekt. Skolan bör dock ta ställning till hur återkoppling av elevernas frågor ska ske, så att eleverna kan se att de deltar i en demokratisk process och att elevernas integritet beaktas. Skolan bör arbeta för att minska elevfrånvaron för den grupp som skolkar.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanernas mål att sträva mot

Enligt eleverna känner de till målen för sina studier och vilka betygskriterier som gäller. I Borlänge kommun har en informationsbroschyr tagits fram som anger minimikunskapskrav i svenska, engelska och matematik för alla årskur-

serna 1-9. Med utgångspunkt från målen i årskurs 5 och årskurs 9 har kommunen tolkat minimikrav i respektive ämne och varje årskurs. Enligt broschyren bestämmer lärarna själva vilka mätmetoder som skall användas för att mäta måluppfyllelsen. Skolverkets kunskapsdiagnoser för årskurserna F-5 och 6-9 samt de nationella ämnesproven i årskurs 5 och årskurs 9 skall även fortsättningsvis användas. Vid intervju med lärarna ansåg flera att kommunens minimikrav visserligen är ett gott initiativ men att kraven är för lågt ställda. De nationella kursplanerna i svenska, hem- och konsumentkunskap samt i idrott och hälsa har bearbetats.

Inspektörerna kunde konstatera att eleverna arbetade både självständigt och i grupp. Intervjuade elever uppgav att de kan få arbeta med olika arbetsformer och i olika grupperingar även om vissa arbetssätt överväger.

Kunskaper relaterade till mål att sträva mot och uppnå i år 9, deltagande och genomströmning

Av Jakobsgårdskolans elever var år 2003 82 procent godkända i alla ämnen (riksgenomsnitt 75 procent) med ett genomsnittligt meritvärde på 199 poäng (riksgenomsnitt 205 poäng). Om man studerar de olika ämnena var 89 procent av eleverna godkända i engelska, 89 procent i matematik och 92 procent i svenska. Resultat för åren 2001 till 2003 visar att i dessa ämnen ligger betygsnivåerna stabilt på samma nivåer. Två elever uppgavs ha anpassad studiegång med praktik 2-3 dagar i veckan.

Av Skolverkets statistik för år 2003 framgår att 99 procent av eleverna fick slutbetyg och att 89 procent av eleverna var behöriga till gymnasiestudier på något nationellt program.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet är av god kvalitet. Flertalet elever uppnår målen i samtliga ämnen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Det finns ett föräldraråd på skolan. Intresset har enligt rektorn varit svalt varför skolan har ersatt denna samverkansform med föräldrarcaféer. Det har varit varierande anslutning till dessa caféer. Vid några tillfällen har upp till tio föräldrar kommit.

Skolan har ett väl fungerande program för elevdemokrati vilket bekräftas av eleverna. Klassråd hålls regelbundet och är ett forum där eleverna kan diskutera sina frågor. Klassråden väljer representanter till elevrådet. Elevrådets represen-

tanter uppger att de har en bra dialog med skolledningen men ibland upplever de att skolan bara lyssnar på elevernas synpunkter och att ingenting händer sedan.

Arbetet mot kränkande behandling

Skolan har ett handlingsprogram mot mobbing och ett team bestående av skolledningen, specialläraren, kuratorn, studie- och yrkesvägledaren samt skolsköterskan som hanterar dessa frågor. Teamet träffas var tredje vecka och tar upp fall som lärare har anmält. Vid intervjuerna med både elever och lärare framkom att kännedomen om mobbingteamet och hur handlingsplanen fungerar var låg. Det finns även en etikgrupp på skolan bestående av skolvärdinna, fältfritidsledare, kurator och lärare.

Enligt elever och personal är kränkande behandling inget stort problem på skolan. En elev berättade att han hade känt sig kränkt. Detta löstes med hjälp av skolvärdinna och kamratstödjare. Elever uppger att det kan finnas bråk enskilda elever emellan men det är inte av allvarlig art. Enligt en förälder förekommer en del kränkande behandling, men det är bättre nu än tidigare. Det är oftast frågan om ett kraftigt språkbruk elever emellan.

Kuratorn, skolvärdinnan, fältassistenten tar ut nya kamratstödjare bland de elever som anmält sig och stöttar dessa i verksamheten.

Skolhälsovård och elevhälsa

Skolan har ett resursteam som består av skolledningen, skolsköterska, kurator, fältfritidsledare samt studie- och yrkesvägledare och vid behov adjungerad undervisande lärare. Dessa träffas en gång per vecka. I kurators arbetsuppgifter ingår enskilda samtal med elever, stötta föräldrar, rådgivning, "tjejgrupper" m.m.

Skolsköterskan har ansvaret för fyra skolor med tillsammans 1 100 elever men försöker ändå träffa alla elever i årskurs 7 och gör en hälsoprofil på alla elever i årskurs 8. Flickorna står för merparten av besöken. Elever uppger dock att det ofta kan vara svårt att komma i kontakt med skolsköterska och kurator. Elever vänder sig också till skolvärdinnan med sina problem.

Något dokumenterat förebyggande hälsobefrämjande program finns inte på skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete mot kränkande behandling är godtagbar men bör utvecklas. Skolan har ett handlingsprogram mot mobbing men enligt inspektörernas bedömning bör den förankras i skolan. Vidare bör anti-mobbingsgruppen aktiveras så att den är känd av alla på skolan.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

De nationella kursplanerna har bearbetats på skolan. Inspektörerna kunde i hem- och konsumentkunskapssalen observera en stor plansch med bearbetade mål och konkretiserade betygskriterier. Även målen i svenska samt i idrott och hälsa har bearbetats. De mål och kriterier som lärarna har enats kring tas upp med eleverna. Enligt rektorn är lokala mål framtagna i de flesta ämnen.

Lärarna som ansvarar för arbetslagen uppger att det finns lite tid för ämnesdidaktik på skolan. Den tiden går åt för att lösa akuta situationer.

Organisering av den pedagogiska verksamheten och tidsanvändning

Jakobsgårdskolan har fyra paralleller per årskurs. Eleverna kommer från Skräddarbackens skola, Nygårdsskolan och Tjärnaängskolan. I de blivande klasserna i årskurs 7 finns elever blandade från alla tre skolorna. Sammansättningen av klasser sker i samverkan med avlämnande skolor och speciallärare.

Lärarna arbetar för närvarande i tre vertikala arbetslag med en samordnare per arbetslag. Elever uppger att de kan få arbeta flexibelt med egna arbetsuppgifter eller i andra grupper. Dessa grupper kan vara av olika storlek, några små andra stora. Enligt rektorn och lärarna kommer Jakobsgårdskolans verksamhet organiseras i tre femparallelliga horisontella arbetslag till hösten 2004. Det innebär att det kommer bli mindre undervisningsgrupper med fem klasser per årskurs jämfört med fyra som under detta läsår.

Individanpassning, individuella studieplaner och stöd

Skolledningen deltar i avlämnarmöten för elever från årskurs 6. Information om måluppfyllelse i årskurs 5 och det nationella provet skolår 5 lämnas av specialpedagog. Utifrån dessa möten kan elever i behov av stöd identifieras.

Alla elever i årskurs 7 testas individuellt i matematik, svenska, engelska och samhällsorienterande ämnen. Utifrån detta får elever individuell hjälp, exempelvis med stöd inom klassen ram eller undervisning i mindre grupp.

Det finns en väl dokumenterad ärendegång för elevvård som fungerar bra enligt skolsköterskan och kuratorn. Varje elevs studiegång finns dokumenterad i en individuell studieplan. Åtgärdsprogram för enskilda elever upprättas kontinuerligt. Föräldrar är delaktiga i dessa program. Enligt förälder får eleverna hjälp av lärare, men det saknas stöd för elever med läs- och skrivsvårigheter. Några ele-

ver har anpassad studiegång men fler borde få detta enligt elevrådet. Det gäller gruppen av elever som skolkar och inte deltar i den ordinarie undervisningen men som befinner sig i skolan. Åtgärdsprogram upprättas vid behov.

Rektorn uppger att av 42 elever som är berättigade till modersmålsundervisning deltar 28 elever i denna undervisning. Inga elever uppges ha studiehandledning på modersmålet.

Av skolans elever uppges att 32 elever deltar i undervisning i svenska som andraspråk. Läraren i svenska som andraspråk uppger att hon har bra kontakt med och stöd från elevernas föräldrar i sitt arbete.

Rektorn berättar att i skolans nya organisation gällande från höstterminen 2004 kommer 270 min föras till en resurspott och tas från teoretiska ämnen och användas för stöd/förstärkning att användas vid behov. Denna resurspott skall ses som en förstärkning och kommer inte att innebära att elever inte uppnår garanterad undervisningstid.

Jakobsgårdskolan har en s.k. liten grupp på åtta elever. Dessa elever är inskrivna i ordinarie klasser och läser integrerat med övriga elever på skolan men har större delen av sin undervisning i den lilla gruppen. Beslutet om att tillhöra den lilla gruppen tas av rektor efter elevvårdskonferensen efter diskussion mellan lärare och föräldrar. Gruppen undervisas av två heltidsanställda resurspersoner under handledning av speciallärare.

Elever med funktionshinder finns inte för närvarande, men skolan är anpassad för elever med funktionshinder.

Arbetsätt och arbetsformer

Undervisning upplevs av eleverna som ganska lärarstyrd. Undantag som nämndes var i matematik och svenska.

”Elevens val” är en arbetsform för att ge elever möjlighet att fördjupa och koncentrera sig på ett område och kunna få se en helhet i sina studier. Verksamheten är organiserad med två hela dagar två gånger per termin. Det innebär att undervisningen bryts och eleverna får välja ämne/aktivitet som de vill koncentrera sig på. Det finns både teoretiska och praktisk-estetiska aktiviteter. Eleverna får om de väljer praktisk-estetiska aktiviteter bara välja det ena dagen. Den andra dagen får de välja ett teoretiskt ämne. Under inspektionen kunde inspektörerna följa denna verksamhet. Ett stort antal elever hade valt att repetera, fördjupa sig eller bredda sina kunskaper i något av ämnena svenska, engelska eller matematik. Detta uppskattas av eleverna. Det kan nämnas att det ämne som väljs av de flesta elever vid aktiviteten elevens val under våren 2004 var just matematik.

Skolans profileringar är också uppskattade former av varierat arbetsätt även om eleverna uppger att de hade trott att undervisningen skulle präglas mer av profileringen.

Några elever uppger också att dagarna är långa och att det är stressigt. Dessa elever önskar kortare raster för att sluta tidigare.

Vägledning och utvecklingssamtal

Skolan har utvecklingssamtal med eleverna och föräldrar. Dessa utvecklingssamtal kombineras med elevers självbedömning. Eleverna uppger att utvecklingssamtalen fungerar bra.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Det finns vid Jakobsgårdskolan ett system med mentorer som ansvarar för en mindre grupp elever var. Eleverna uppger att dessa mentorer är bra. Eleverna får muntligt motivering om vilka betyg de får.

Kvalitetssäkring av betyg sker genom betygsdiskussioner som genomförs i ämnesgrupper. Skolverkets publikation "Bedömning och betygssättning" har varit föremål för diskussion bland lärare. Eleverna uppger att de blir informerade om mål och kriterier och att lärare oftast sätter rättvisa betyg.

Lärare i hem- och konsumentkunskap, sammanlagt 12 lärare, från flera skolor i Borlänge kommun, har diskuterat betygssättning vid fyra tillfällen. I engelska genomförs liknande betygsdiskussioner i samverkan med andra lärare i Dalarna.

Lärarna uppger att de nationella proven är ett bra stöd i betygssättning. Resultaten från nationella proven diskuteras och ligger till grund för deras betygssättning. De upplever att dessa prov är bra och de styr också deras egen provkonstruktion.

Vid genomgång av resultaten från gymnasieskolan för år 2001 och 2002 uppvisade eleverna från Jakobsgårdskolan en lägre andel godkända elever på det så kallade tröskelprovet än elever från genomsnittsskolan i Borlänge. Tröskelprovet i matematik genomförs på hösten i årskurs 1 när eleverna börjar i gymnasieskolan. Rektorn uppger att skolan arbetar med att förbättra elevernas kunskaper i matematik genom att satsa extra resurser. Vid inspektionen fanns inga resultat från tröskelprovet för hösten 2003, varför det är svårt att bedöma om skolans ansträngningar har haft effekt.

Samverkan och öppenhet

Studiebesök görs och är uppskattade. I Borlänge kommun finns Framtidsmuseet med möjligheter till en fantasifull inlärningsmiljö för naturvetenskap.

Samverkan sker även med kommunens gymnasieskolor som årligen får besök av eleverna i årskurs 8. Samverkan sker även med det lokala arbetslivet genom PRAO-verksamheten i årskurs 8 och 9.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet med avseende på pedagogisk verksamhet är av godtagbar kvalitet. Skolan har en beredskap att möta de flesta situationer. Skolan lever upp till kraven att möta de flesta elever i behov av stöd med undantag av de elever som inte deltar i undervisningen vilket inte är godtagbart. För denna grupp elever måste skolan anstränga sig att finna former för deras studiegång. Genom profilering och elevens val erbjuds eleverna ett uppskattat och varierat arbetssätt.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

Borlänge kommuns grundskolor är organiserade i två skolområden med en skolområdeschef för respektive område. I Borlänge kommun tillämpas en ”Beställar – Utförarmodell” mellan den politiska ledningen och den operativa verksamheten. Vart och ett av skolområdena tecknar avtal med beställarkansliet och gör ett åtagande utifrån tilldelade medel. Innan områdeschefen undertecknar avtalet förs en diskussion med samtliga rektorer inom skolområdet. Innan områdeschefen undertecknar avtalet förs en diskussion med samtliga rektorer inom skolområdet. Mellan områdeschefen och berörda rektor tecknas inget avtal, utan det som gäller för området gäller även för respektive skola.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Jakobsgårdskolan leds av en rektor tillsammans med en biträdande rektor. Rektorn ansvarar mer för de administrativa uppgifterna medan biträdande rektorn har mer kontakter med lärarna. Inspektörerna bedömer att rektorn också är förtrogen med skolans pedagogiska verksamhet. Rektorn lämnar till hösten skolan och tillträder som rektor vid en annan skola i Borlänge kommun. Lärarna uppger att de har stort förtroende för rektorn. Vid inspektionen kunde inspektörerna också konstatera att rektorn hade god kontakt med elever och lärare. Skolan har ett program för arbetsfördelning där rektorn träffar samordnarna för de tre arbetslagen en gång per vecka.

Rektorn och biträdande rektor har medarbetarsamtal med personalen och alternerar så att båda inom en tvåårsperiod har samtal med samtliga medarbetare på skolan. I medarbetarsamtalen har även inkluderats lönesamtal. Rektorn och lärare uppger att dessa lönesamtal kommer att ”lyftas ut” och föras vid separata tillfällen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt skolans kvalitetsredovisning sätter skolan eleven i centrum och att det skall finnas fungerande arbetslag. I denna redovisning betonas också att kärnämnen prioriteras och att elever uppmanas att använda ”elevens val” till kärnämnesstudier. Ett annat av skolan prioriterat område är mindre undervisningsgrupper.

Rektorn redogjorde för det gångna årets diskussioner om hur skolan skulle förbättras. Detta förbättringsarbete har lett fram till en plan med horisontella arbetslag istället för vertikala som nu, en satsning på mindre undervisningsgrup-

per samt att datorer skall finnas ute i klassrummen. Samtliga lärare har varit delaktiga i arbetet och för att säkerställa att samtliga står bakom förslaget genomfördes en sluten omröstning. Vid intervju med arbetslagens samordnare bekräftade de rektorns beskrivning av förbättringsarbetet.

Den lokala arbetsplanen har tagits fram under utvärderingsdagar. Arbetsplanen har utvärderats. Denna har varit på ”remiss” bland skolans elever och föräldrar.

Rättssäkerhetsfrågor

För att säkerställa den garanterade undervisningstiden har Borlänge skolområde en gemensam timplan. Varje år stämmer rektorn av hur timmarna fördelas i de olika årskurserna.

Vid intervju med elever har det inte framkommit några klagomål på lärares betygsättning och de uppger att de kan diskutera sin studiesituation med sina lärare.

Av de åtgärdsprogram som inspektörerna fått ta del av undertecknas dokumentet av elev, förälder, lärare och rektorn.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrningen och ledningen är av god kvalitet. Skolan beskriver i sin kvalitetsredovisning prioriterade förbättringsområden. Skolans personal är delaktig i förbättringsarbetet. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet på skolan är av god kvalitet.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till utbildning och tillgång till särskilda utbildningsformer

Jakobsgårdskolan erbjuder eleverna profilering med inriktningarna Europa-, Vetenskaps-, Idrott/friluft- och Skapande profil. Den ordinarie undervisningen sker i respektive klass. Eleverna ägnar sig åt sin profil under en heldag per månad. Elever uppger dock att de hade förväntningar på att dessa inriktningar/profiler skulle präglade undervisningen i högre grad än den gör.

Elever som går på Europaprofilen har kontakt med sin partnerskola i Tyskland och Frankrike. Elever uppger att det är positivt med möjlighet att delta i studieresor till dessa länder. Resorna är frivilliga och öppna för alla men med företräde för de som har valt Europaprofilen. I Tyskland bor eleverna hos respektive

värdfamiljer medan i Frankrike sker inkvarteringen på billigare hotell. Kostnad är ca 3000 kr per elev och finansieras till stor del genom insamlingsaktiviteter i skolan. För elever som inte har råd kan skolan bistå med pengar enligt rektorn. Detta är dock inget som skolan informerar om. För övriga elever, som inte deltar i resorna, är det ordinarie undervisning i skolan.

Som nämnts tidigare är utformningen av "Elevens val" värt att framhäva som en positiv form av utbildning som ger elever möjlighet att se helheten inom ett kunskapsområde.

Det har under inspektionen framkommit att ett mindre antal elever inte följer den reguljära undervisningen. Gruppen elever som skolkar är inte stor men störande för verksamheten; de drar med sig andra, yngre elever. Denna bild bekräftas av en förälder. Enligt rektorn är det skolvärdinnans och fältfritidsassistentens uppgift att försöka få dem att gå till sin lektion.

Information om utbildning

Det finns vid Jakobsgårdskolan ett system med mentorer som ansvarar för varsin mindre grupp elever. Eleverna uppger att dessa mentorer är bra. Eleverna får en muntlig motivering till vilka betyg de får. Enligt föräldrarna ger en del lärare information om betygsriterierna. Eleverna bekräftar detta och att de oftast får bra information om mål och kriterier av sin lärare.

Det finns ett väl strukturerat planeringsunderlag vid Jakobsgårdskolan för studievägledning. Studie- och yrkesvägledaren ger information och erbjuder studiebesök inför valet till annan utbildning till exempel information om gymnasiet. I Maserskolan ordnades "Vägvalet" en gemensam information för de olika högstadieskolornas elever och föräldrar om olika gymnasieskolor.

Skolans webbinformation var vid inspektionen relevant för olika användare men tycks inte ha blivit uppdaterad under våren 2004. Skolans webbinformation är nu åter aktuell.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Jakobsgårdskolans elever har tillgång till undervisning av god kvalitet. Det är dock inte godtagbart att en grupp av elever befinner sig i skolan men inte deltar i undervisningen. Det är positivt med profilering för att stimulera till lärande samt elevens val som ett sätt att låta elever ta ansvar för sina studier.

Elever och föräldrar får bra information om utbildningen

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalresurser för samtliga skolformer och för personalens kompetens och kompetensutveckling

Jakobsgårdskolan har 23,8 lärare uttryckt i hela tjänster, vilket motsvarar 7,6 lärare per 100 elever. I stort sett har all personal en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. En lärare har specialpedagogisk kompetens.

Lärarna uppger att kompetensutvecklingen skulle kunna vara bättre. Den är mer sporadisk än långsiktig. Enligt lärarna har Jakobsgårdskolans lärare sammantaget hög lärarkompetens och att det är lätt att utbyta erfarenheter lärare emellan.

Jakobsgårdskolan har ett system med partnerskola som är ett samarbete med högskolan för lärarstudier. Med detta samarbete skapas ett forum för lärarstudier och lärare vid Jakobsgårdskolan. Detta utgör en plattform för kunskapsutbyte för både lärare och lärarstudier och innebär också en kompetensutveckling för skolans lärare.

TFU, "Teaching for understanding" arrangerad av Göteborgs universitet har varit ett inslag vid kompetensutveckling, höjning av lärarnas IT-kompetens har varit ett annat.

Läromedel och utrustning

Lärare och elever uppger att det är svårt att använda skolans nätverk för pedagogiska syften. Lärarna uppger att resurserna i övrigt är bra. Föräldrar upplever dock att skolan inte får tillräckliga resurser. Elever uppger att det också är bra med utrustning för rastaktiviteter såsom biljard och pingis.

Lokaler

Ventilationen uppges inte fungera bra i en del lokaler, speciellt i lokalen för hem- och konsumentkunskap. Elever klagade på att det inte finns några förhången i duscharna och att det är insyn i omklädningsrummen. Eleverna uppger också att det saknas speglar på toaletter. Några elever menar att skolmiljön är tröttande med mörka och långa korridorer.

Skolan är byggd med tre flyglar och det är fem klassrum i varje flygel. I den nya organisationen skall varje årskurs disponera en flygel var och varje klass få var sitt klassrum – hemklassrum. Det innebär att merparten av undervisningen kommer att ske i hemklassrummen. Undervisning i slöjd, hem- och konsumentkunskap, naturorienterande ämnen samt i idrott och hälsa kommer att ske i respektive ämnessal/idrottshall.

Resursfördelning

Resurserna till skolan baseras på ett fast belopp per elev samt en pott för social förstärkning. På skolan fördelar rektorn resurserna efter behov. Dessutom budgeteras för den kostnad som betingas av elevs placering vid Borlänge resursskola.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att personalens kompetens är hög och att eleverna i Jakobsgårdskolan har god tillgång till läromedel samt ändamålsenliga lokaler.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Jakobsgårdskolan övergripande är av god kvalitet. Skolans organisation av elevens val och skolans profilering ger eleverna ett varierat arbetssätt.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- arbetet med att minska elevfrånvaron för den grupp som skolkar,
- skolans arbete mot kränkande behandling samt
- handlingsprogrammet mot kränkande behandling.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Åtgärder för att förhindra skolk (3 kap. 3 § skollagen).

Datum	Ort
2004-08-19	Stockholm

Jan Engstedt
Monica Åtting